

נרנח"י – הבחינות השונות של הנפש בתנ"ך:

דברים רבה (וילנא) פרשת ואתחנן פרשה ב לז

ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך מהו בכל לבבך ובכל נפשך בכל נפש ונפש שברא בך אמר
ר' מאיר על כל נשימה ונשימה שאדם מעלה חייב לקלס את יוצרו מנין שנאמר (תהלים קג) כל
הנשמה תהלל יה א"ר סימון חמשה שמות נקראו לנפש ואלו הן, רוח, נפש, נשמה, חיה, יחידה,

בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה יד ט

חמשה שמות נקראו לה, נפש, רוח, נשמה, יחידה, חיה,

1. נפש, זה הדם שנאמר (דברים יב) כי הדם הוא הנפש,
2. רוח, שהיא עולה ויורדת שנאמר (קהלת ג) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה.
3. נשמה, זו האופיה, דברייתא אמרין האופיתא טבא,
4. חיה, שכל האברים מתים והיא חיה בגוף,
5. יחידה, שכל האברים משנים שנים, והיא יחידה בגוף,

... ר' לוי בשם ר' חנינא אמר על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא מ"ט (תהלים
קג) כל הנשמה תהלל יה כל הנשימה תהלל יה.

י ויהי האדם לנפש חיה, רבי יהודה אמר מלמד שעשה לו עוקץ כחיה, וחזר ולקחו ממנו מפני
כבודו, ...

איוב פרק כז

(ב) חי אל הסיר משפטי נשדי המר נפשי: (ג) כי כל עוד נשמתני בי ורוח אלוהי באפי:

בריאת האדם:

בראשית פרק א

(כו) ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ויחדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ
ובכל הרמש הרמש על הארץ: (כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו זכר
וינקבה ברא אתם:

בראשית פרק ב

(ז) וייצר יקנן אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה:

בראשית פרק ז

(כב) כל אשר יקנן אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת רוח חיים באפיו מפל אשר בחרבה מתו:

בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה יד י

ר' שמואל חתניה דרבי חנינא חבריהון דרבנן אמר כאן הוא עושה נשמה נפש, ולהלן הוא עושה נשמה רוח, מנין ליתן את האמור כאן להלן, ואת האמור להלן כאן, תלמוד לומר חיים חיים לגזירה שוה.

נפש:**בראשית פרק א**

(כ) ויאמר אלהים ישרצו הפנים שרץ נפש חיה ועוף ועופף על הארץ על פני רקיע השמים: ... (כד) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וחייתו ארץ למינה ויהי כן: (כה) וינעש אלהים את חיות הארץ למינה ואת הבהמה למינה ואת כל רמש האדמה למינה וירא אלהים כי טוב:

בראשית פרק ב

(יט) ויצר יקוק אלהים מן האדמה כל חיות השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו:

בראשית פרק ט

(ה) ויאד את דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כל חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם: (ו) שפך דם האדם באדם דמו שפך כי בצלם אלהים עשה את האדם:

ויקרא פרק יז

(י) ואיש איש מבית ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יאכל כל דם ונתתי פני בנפש האכלת את הדם והכרתי אתה מקרב עמך: (יא) כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתי לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש וכפר: (יב) על כן אמרתי לבני ישראל אל כל נפש מכם לא תאכל דם והגר הגר בתוכם לא יאכל דם: (יג) ואיש איש מבני ישראל ומן הגר בתוכם אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר: (יד) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל אל כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא כל אכליו יכרת:

ויקרא פרק כד

(יז) ואיש כי יכה כל נפש אדם מות יומת: (יח) ומכה נפש בהמה ישלמנה נפש תחת נפש:

הנפש והאכילה: אכילה ונפש – פעמים רבות בתנ"ך, הרוח לא אוכלת.

שמות פרק יב

(טז) .. אד אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם

במדבר פרק ל

(יד) כל גדר וכל שבעת אסר לענת נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו:

תהלים פרק קז

(ט) כי השביע נפש שקקה ונפש רעבה מלא טוב:

הנפש והתאוה:

דברים פרק יב

(כ) וְאִמְרֵתְּ אֶכְלָה בָּשָׂר כִּי תֵאָוֶה נַפְשִׁי וְלֹאֲכַל בָּשָׂר בְּכָל אֹתוֹת נַפְשִׁי תֵאָכֵל בָּשָׂר:

ישעיהו פרק כו

(ח) אֵף אֲרוּחַ מִשְׁפָּטֶיךָ יִקְנֹךָ קוֹיִנוֹד לְשִׁמְךָ וְלִזְכָּרְךָ תֵאָוֶה נַפְשִׁי: (ט) נַפְשִׁי אֵינִי בְּלִילָה אֵף רוּחִי בְּקֶרֶב־י אֲשַׁחֲד:

משלי פרק כא

(י) נַפְשִׁי רָשָׁע אֲוֹתָהּ רַע לֹא יָחוּ בְּעֵינָיו רַעְהוּ:

הנפש והחטא: מעל 20 פעם בתנ"ך, רוח ונשמה – אין סמיכות לחטא.

ויקרא פרק ד

(כו) וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תִּחַטָּא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בְּעִשְׂתָּהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְקֹנֵךְ אֲשֶׁר לֹא תִעֲשֶׂינָהּ וְאָשָׁם:

יחזקאל פרק יח

(ד) הֲוֹן כָּל הַנְּפֹשׁוֹת לִי הֲנֵה כְּנֶפֶשׁ הָאֵב וְכֶנֶפֶשׁ הַבֶּן לִי הֲנֵה הַנְּפֹשׁ הַחַטָּאת הִיא תָמוּת:

שמואל א פרק א

(י) וְהִיא מָרַת נֶפֶשׁ וַתִּתְפַּלֵּל עַל יְקֹנֵךְ וּבָכָה תִבְכֶּה:

רוח:

רוח אלוקים - 13 פעמים בתנ"ך רוח הויה – 23 פעמים. נפש אלוקים/הויה - 0.

בראשית פרק מא

(לח) וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל עַבְדֵי הַנְּמֻצָא כִּזָּה אִישׁ אֲשֶׁר רֹחַ אֱלֹהִים בּוֹ:

שמות פרק לא

(ג) וַאֲמַלֵּא אֹתוֹ רֹחַ אֱלֹהִים בְּחִכְמָהּ וּבְתִבְנוּנָהּ וּבְדַעַתָּהּ וּבְכָל מְלָאכָהּ: (ד) לְחֹשֶׁב מְחֻשְׁבֵּת לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבְכֶסֶף וּבְנֹחֶשֶׁת:

שמות פרק כח

(ג) וְאֵתָהּ תִּדְבֹר אֶל כָּל חֲכָמֵי לֵב אֲשֶׁר מִלְּאֵתֵינוּ רֹחַ חֲכָמָה וְעָשׂוּ אֶת בְּגָדֵי אֶהְרֹן לְקַדְשׁוֹ לְכַהֲנוֹ לִי:

דברים פרק לז

דף מקורות | תורת הנפש באר"י | שיעור 1 | הבחינות השונות של הנפש בתנ"ך
תש"פ

(ט) ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו וישמעו אליו בני ישראל ויעשו כאשר
צוה יקוק את משה:

שופטים פרק ג

(י) ותהי עליו רוח יקוק וישפט את ישראל ויצא למלחמה ...

ישעיהו פרק יא

(ב) ונתח עליו רוח יקוק רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יקוק:

רוח רעה:

שופטים פרק ט

(כג) וישלח אלהים רוח רעה בין אבימלך ובין בעלי שכם ויבגדו בעלי שכם באבימלך:

שמואל א פרק טז

(טו) ויאמרו עבדי שאול אליו הנה נא רוח אלהים רעה מבעתך: (טז) יאמר נא אדני עבדיך לפניך
בבקשו איש ידע מנגן בכנור והיה בהיות עליך רוח אלהים רעה ונגן בגדו וטוב לך: פ (יז) ויאמר שאול
אל עבדיו ראו נא לי איש מיטיב לנגן והביאותם אלי: (יח) ויען אחד מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן
לישי בית הלחמי ידע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה וגבון דבר ואיש תאר ויקוק עמו:

רוח שפלה וגבוה:

ישעיהו פרק גז

(טו) כי כה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דפא ושלפ רוח להחיות רוח
שפלים ולהחיות לב נדבאים:

קהלת פרק ז

(ח) טוב אחרית דבר מראשיתו טוב ארץ רוח מגבה רוח: (ט) אל תבהל ברוחך לכעוס כי כעס בחיק
קסילים ינוח:

רוח וקנאה:

במדבר פרק ה

(יד) ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו.

לב ורוח:

שמות פרק לה

(כא) ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אותו הביאו את תרומת יקוק למלאכת אהל
מועד ולכל עבודתו ולבגדי הקדש:

דברים פרק ב

דף מקורות | תורת הנפש באר"י | שיעור 1 | הבחינות השונות של הנפש בתנ"ך
תש"פ

(ל) ולא אבה סיוח מלך חשבון העברנו בו כי הקשה יקנן אלהיך את רוחו ואמץ את לבבו למען תתנו
בדרך פיוס הזה

יהושע פרק ב

(יא) ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם כי יקנן אלהיכם הוא אלהים בשמים
ממעל ועל הארץ מתחת :

יהושע פרק ה

(א) וימס לבבם ולא היה בם עוד רוח מפני בני ישראל :

יחזקאל פרק יא

(יט) ונתתי להם לב אחד ורוח חדשה אתו בקרבכם והסרתני לב האבן מבשרם ונתתי להם לב בשר :

יחזקאל פרק יח

(לא) השליכו מעליכם את כל פשעיכם אשר פשעתם בם ועשו לכם לב חדש ורוח חדשה ולמה תמתו
בית ישראל :

תהלים פרק נא

(יב) לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי :... (יט) זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה
אלהים לא תבזה :

משלי פרק טו

(יג) לב שמח ייטב פנים ובעצבת לב רוח נכאה :

המוות הרוח והנפש:

תהלים פרק טז

(י) כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת :

תהלים פרק ל

(ד) יקנן העלית מן שאול נפשי חיותני מיורדי מןרדי בור :

קהלת פרק ג

(כא) מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדות היא למטה לארץ :

קהלת פרק יב

(ז) וישב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה :

נשמה:

תהלים פרק קג

(ו) כל הנשמה תהלל יה הללו יה:

משלי פרק ב

(כז) יר יקח נשמת אדם חפש כל חדרי בטן:

איוב פרק לב

(ז) אמתתי ימים ידברו ורוב שנים ידיעו חכמה: (ח) אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבנים:

איוב פרק לג

(ד) רוח אל עשתני ונשמת שדי תחיני:

חיה:

תהלים פרק קמג

(ג) כי רדף אויב נפשי דבא לארץ חיתי הושיבני במחשכים כמתי עולם: (ד) ותתעטף עלי רוחי בתוכי
ישתומם לבי:

יחידה:

תהלים פרק כב

(כא) הצילה מקרב נפשי מיד קלב יחידתי:

תהלים פרק לה

(יז) אדני כמה תראה השיבה נפשי משאייהם מפירים יחידתי:

הנרנח"י והעולמות:

שער הגלגולים - הקדמה א:

ונתחיל מ"ש חז"ל כי חמשה שמות יש לנפש, וזה סדרם ממטה למעלה, נפ"ש, רו"ח, נשמי"ה, חי"ה, יחיד"ה. ואין ספק כי לא נפל קריאת השמות הנזכרות, במקרה ובהזדמן. אמנם דע, כי האדם עצמו, הוא הרוחניות אשר בתוך גוף, והגוף הוא לבוש האדם, ואיננו האדם עצמו. וכמשי"ה על בשר אדם לא ייסך, וכנזכר בזוהר פרשת בראשית דף כ"ב ע"ב.

ונודע כי האדם מקשר כל ד' עולמות אבי"ע, ולכן בהכרח הוא שיהיו בו חלקים מכל הארבעה עולמות, ואלו החלקים כל חלק מהם, נקרא בשם אחד מן החמשה שמות הנז' שהם נרנח"י כמו

דף מקורות | תורת הנפש באר"י | שיעור 1 | הבחינות השונות של הנפש בתנ"ך
תש"פ

שיתבאר. ולא ברגע אחד זוכה לקחת כלם, רק כפי זכויותיו. ובתחלה נוטל חלק אחד הגרוע שבכלם, והוא הנקרא נפש. ואח"כ אם יזכה יותר, יקח גם את הרוח. וכמבואר בכמה מקומות בספר הזוהר, מהם בפרשת ויחי, ומהם בפרשת תרומה, ובפרט בריש פרשת משפטים דף צ"ד ע"ב, וז"ל, ת"ח, בר נש כד אתייליד, יהבין ליה נפש וכו'. ואחר שנתבאר זה, צריך שנודיעך עתה קצת הקדמות בענין דרוש הנזכר:

זוהר חלק ב' צד' עמוד ב':

בא וראה, קשנו לך איש, נותנים לו נפש מצד הבהמה מצד של טהר, מצד אלה שנקראים אופני הקדוש. זכה יותר - נותנים לו רוח מצד של חיות הקדוש. זכה יותר - נותנים לו נשמה מצד של הפסא. ושלש אלו הם אמה, עבד ושפחה של בת המלך.

אם זכה יותר - נותנים לו נפש בדרך אצילות, מצד של בת יחידה, ונקראת בת מלך. זכה יותר - נותנים לו רוח של אצילות מצד העמוד האמצעי, ונקרא בן לקדוש-ברוך-הוא. זהו שכתוב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. זכה יותר - נותנים לו נשמה מצד של אבא ואמא. זהו שכתוב (בראשיתב) ויפח באפיו נשמת חיים. איזה חיים? אלא אותם י"ה שעליהם נאמר (תהלים קג) כל הנשמה תהלל יה, ונשלהמה בה יהו"ה.

זכה יותר - נותנים לו יהו"ה בשלמות האותיות - יו"ד ה"א נא"ו ה"א, שהוא אדם, בארץ אצילות למעלה. ונקרא בדמות רבנו. ועליו נאמר (בראשית א) ורדו בדגת הים וגו'. וזהו שלטונו בכל הרקיעים ובכל האופנים והשופים והחיות ובכל החילות והכחות שלמעלה ולמטה. ולכן, כשבו אדם זוכה בנפש מצד של בת יחידה, נאמר בו לא תצא כצאת העבדים.